

De wording van de Wet op de Uitoefening
en Bevoegdheid tot Uitoefening der
Tandheelkunst

IN VERBAND MET DE UITOEFENING DER TAND-
HEELKUNST DOOR ONBEVOEGDEN

benevens een Aanhang

*behelzende de Wet op de Tandheelkunde gewijzigd in 1878
en 1892, en Eenige Besluiten en Arresten
van den Hoogen Raad, enz.*

De strijd door de Nederlandsche Tandmeesters-Vereeniging aangebonden tegen het uitoefenen der tandheelkunst door onbevoegden begint vruchten te dragen. Eene gerechtelijke vervolging van den overtreder, wat tot heden weinig voorkwam, begint voor die personen ernstige gevolgen te hebben.

Dat de N. T. V. zich hierin verheugt en een zekere mate van zelfvoldoening smaakt, is te vergeven. Eene zoo jeugdige vereeniging, die hare sporen nog moet verdienen, is het gelukt bij de magistraten waardeering en medewerking voor haar streven op te wekken.

Aan hare klachten wordt gehoor gegeven, vervolgingen worden ingesteld. Mag men met het verkregen resultaat tevreden zijn; met hetgeen de vereeniging heeft tot stand gebracht is hare plicht en taak nog niet afgedaan. Nu zij door haar optreden eene beweging onder de vakgenooten

tegen het onbevoegd uitoefenen der tandheelkunst heeft opgewekt, moet zij ook daaraan eene richting geven, zij moet de collega's voorlichten en de wapenen in de handen geven waarmede de onbevoegden te bestrijden.

Wil men met goed gevolg den strijd ten einde brengen, dan is het wenschelijk en noodig dat in de uitlegging van de wet, die de uitoefening van de tandheelkunst regelt, onder de tandheerkundigen eenheid zij.

Dit is daarom noodig, daar gewoonlijk in een geval waar van wetsovertreding sprake is, door den rechter deskundigen worden benoemd, die in het gegeven geval hun oordeel moeten uitspreken of in casu werkelijk overtreding heeft plaats gehad.

Die benoeming van deskundigen zal natuurlijk alleen in die gevallen plaats vinden; waar het den rechter niet duidelijk is wat onder tandheelkunst moet worden verstaan.

Hoewel nu een ieder onzer verplicht is de wet en alles wat daarmede verbonden is te kennen, zoo is het toch een feit dat wij, wat het begrip tandheelkunst betreft, daaraan niet allen dezelfde uitlegging geven.

Uitgezonderd het opstel van den heer B. FRANK, voorkomende in de eerste aflevering van dit tijdschrift waarin dit onderwerp in korte trekken wordt behandeld en waarvan wij de lezing een ieder dringend aanbevelen daar wij enkele punten in dat opstel reeds aangegeven niet zullen bespreken, bestaat er in de tandheerkundige literatuur geen enkel werk dat wij kunnen raadplegen.

In de volgende bladzijden stellen wij ons voor in deze leemte te voorzien en eenige punten aan te geven die ons oordeel over het al of niet onwettig uitoefenen der tandheelkunst kunnen ter hulpe komen en ons in staat zullen stellen bij dit oordeel ook de gronden aan te voeren waarop onze uitspraak berust.

Een van de moeielijkste vraagpunten die den deskundige kan

worden en herhaaldelijk is gesteld, is deze: Is het inzetten van kunststanden en gebitten onder tandheelkunst begrepen?

Twijfel hierover is begrijpelijk ja, vergeefflijk.

Immers, bij beschikking van den Minister van Binn. Zaken van 22 Maart 1871 N° 201 9de Afdeeling is te kennen gegeven „dat het vervaardigen en het inzetten van kunststanden en gebitten niet behoort tot de genees- of heelkunst en dus aan ieder vrijstaat, mits hij zich onthoude van het verrichten van heelkundige bewerkingen, zooals het trekken of afvijlen van tanden enz.”

Deze ministrieele beschikking laat aan duidelijkheid niets te wenschen over: *het inzetten van kunststanden of gebitten staat een ieder vrij.*)*

Met deze beschikking voor oogen, zal men nu, vragen wij, een onbevoegde die zich aan dit voorschrift heeft gehouden, kunnen vervolgen?

Alvorens op deze vraag een antwoord te geven, merken wij hierbij op dat in 1871, het jaar waarin de ministrieele beschikking genomen werd, de wet van 1865 en vigueur was, waarin eenheid van stand voor alle geneeskunst beoefenaren, dus ook voor tandheelkundigen, voorgeschreven werd.

Dat men toen, wat de mechanische tandheelkunst betreft, daarin meer vrijheid toeliet kunnen wij ons voorstellen, hoewel deze vrijgevigheid niet in het voordeel was van hen die vóór 1865, dat is onder de wet van 1818, hun examen hadden afgelegd. Wellicht mogen wij deze gunstige beschikking ook toeschrijven aan het niet aaneengesloten zijn van de beoefenaren der tandheelkunst, waardoor hunne belangen niet met de noodige klem werden voorgestaan en de minister van elke voorlichting verstoken moest blijven of deze zoeken moest bij hen die hiervoor allerminst de aangewezen personen waren.

---

*) Ik cursiveer.

In ieder geval, dunkt ons, heeft de hoofdfout gelegen in onduidelijkheid van de wet van 1818 en de invoering van de wet van 1865.

Het is voor het doel dat wij ons voor oogen hebben gesteld niet onbelangrijk hier met enkele woorden de gronden te vermelden, waarop het recht van den tandheerkundige rust tot het maken en het inzetten van kunststanden en gebitten.

Elk handboek over de tandheerkunde, te beginnen met het oudste van PIERRE FAUCHARD, die in 1728 zijn handboek „le Chirurgien Dentiste etc.” het licht deed zien, behandelt nevens het chirurgische ook het mechanische gedeelte der tandheerkunst, en de handboeken die uitsluitend der prothèse gewijd zijn, hebben hun ontstaan te danken aan, of zijn geschreven door tandheerkundigen.

In vroeger tijden was het hoofdbedrijf van den tandheerkundige het maken en inzetten van kunststanden; het chirurgische gedeelte was geheel op den achtergrond gedrongen. In onzen tijd is het chirurgische op den voorgrond getreden. Doch afgescheiden van ons recht dat op ons verleden gegrondvest is en dat we hier niet in den breede willen uitspinnen, bestaat er nog een andere grond waarop ons recht rust en dien te kennen voor ons van het hoogste belang kan zijn. Laten wij de wording van de wet houdende regeling der Voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van Tandmeester nagaan; mogelijk vinden wij daarin voldoende gegevens om tot een juist en scherp geformuleerde uitspraak te komen en die ons in staat zullen stellen bovengestelde vraag afdoende te beantwoorden.

Wij zullen de motieven die tot het indienen van bovengenoemde wet hebben geleid niet uiteenzetten. Dit doet hier niets ter zake. Het zij genoeg slechts te vermelden dat, volgens den minister, behoefte aan specialist-tandmeesters was ontstaan, doordien sedert de aanneming en de in-

voering der wet van 1865, waarbij eenheid van stand voor alle geneeskunst beoefenaren was voorgeschreven, tot op de indiening van dit wetsontwerp (1874-75-76) slechts vier geneeskundigen als tandmeester zich hadden gevestigd en er dus grond voor de vrees bestond dat binnen korten tijd gebrek aan tandheeskundigen zou ontstaan.

Dit ontwerp van wet werd den 1sten November 1874 ter overweging aangeboden en bevatte tien artikelen, waarvan alleen artikel één voor ons doel belangrijk is. Dit artikel luidt aldus:

„Onverminderd de bevoegdheid van Artsen tot uitoefening der tandheeskunst, kan de bevoegdheid tot uitoefening dier kunst afzonderlijk worden verkregen tengevolge van een examen in de theorie en de praktijk der tandheeskunst en in zoodanige vakken, als in een programma door Ons bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur vast te stellen, zal worden vermeld.”

(Volgen artikels II, III, IV, V, VI, VIII, IX, X).

Art. VII. „Onder de bevoegdheid der tandmeester is begrepen het afleveren van Mond- en Tandmiddelen.”

Het ontwerp van wet was begeleid van eene memorie van toelichting, waarin wij, benevens de overwegingen die tot het indienen van dit ontwerp hebben geleid, doch die wij kunnen overslaan, deze, voor ons, belangrijke zinsnede aantreffen, „dat de minister het programma van het tandheeskundig examen zooals dat in Duitschland wordt afgenomen en welke eischen daar den candidaat vooraf worden gesteld, heeft geraadpleegd. Tot hoever dit programma gevolgd zal moeten worden zal rijpelijk, na verhoor van deskundigen, overwogen moeten worden. Niet meer, maar ook niet minder dan noodig is, behoort van hem die de bevoegdheid van tandmeester verlangt, gevorderd worden.”

Dat dit wetsontwerp aan hevige aanvallen van de zijde der deskundige commissieleden zoude blootstaan, mocht men

verwachten, niet alleen met het oog op het breken met het beginsel van eenheid van stand van alle beoefenaren der geneeskunst, maar ook wegens de onduidelijke bewoordingen waarin dit ontwerp vervat was en hare onvolledigheid.

Artikel I toch geeft geen waarborg dat de examens behoorlijk zullen worden afgenomen en bevat evenmin een duidelijke verklaring wat onder tandheelkunst moet worden verstaan. Het voorloopig verslag (1ste) bevat dan ook een aantal opmerkingen die we niet mogen voorbijgaan daar zij geen geringe invloed op dit wetsontwerp hebben gehad.

De tegenwerpingen gegrond op de inbreuk die met dit ontwerp op de wet van 1865 wordt gemaakt laten we buiten bespreking, daarentegen moeten we stilstaan bij die opmerkingen die betrekking hebben op het operationele gedeelte der tandheelkunst.

In het voorloopig verslag wordt o. a. gevraagd:

„Zal het aanwenden van levensgevaarlijke bedwelmende middelen, zal met name het chloroformeeren den tandmeester geoorloofd zijn?

„Sommigen antwoorden ontkennend; anderen bevestigend. De laatstbedoelde leden herinneren, dat het toedienen van chloroform de eerste acte der operatie zelve is en daarom den operateur moet vrijstaan. Is dit ook de meening der Regeering? Een aantal leden zouden dit betreuren. Immers het chloroformiseeren door eenen tandmeester, die slechts eene beperkte geneeskundige opleiding heeft genoten, sluit groot gevaar in voor het leven der patienten.”

„En hoe is het gelegen met het stelpen van bloeding na de operatie? Zij behoort tot de operatie, werd door sommige geantwoord: den operateur moet dus geoorloofd zijn alle middelen, zoowel inwendige als uitwendige voor te schrijven, die tot de operatie in betrekking staan. De doelmatigheid dezer vrijheid werd door andere leden niet ontkend, maar zij stelden in het licht, dat daarmede dan ook

het geheele domein der z. g. inwendige geneeskunst voor den tandmeester wordt geopend.”

„In het algemeen werd omtrent het operatieve gedeelte nog opgemerkt, dat, alleen reeds om te kunnen beoordeelen of een tand of kies getrokken moet worden, kennis van den toestand van het geheele lichaam des lijders wordt vereischt, veel grondiger en uitgebreider, dan de tandmeester bezit.”

Dan; „mag de tandmeester uitsluitend ziekten en gebreken der tanden behandelen, of ook die van den bodem waarin de tanden geplant zijn, ook die van de tandkassen en van het tandvleesch, waardoor de tanden bevestigd zijn? Is dit laatste de bedoeling, waar is dan de grens van zijn werkring? Men weet toch, dat de ziekten der tandkassen en tandomgevingen van den ernstigsten aard kunnen zijn, dat daarbij zelfs kanker voorkomt. Hoe menige tandkwaal is het gevolg van scorbutisme, klierziekte. Een aantal kwaadsappigheden openbaren zich in aandoeningen van het tandvleesch. Elke koortsige ziekte zelfs brengt ziekelijke veranderingen van het tandvleesch teweeg. Moet dit wetsvoorstel er toe dienen om zonder onderscheid de behandeling van alle mond- en tandkwalen aan den specialist-tandmeester toe te vertrouwen? Waar zijn dan de waarborgen voor eene deugdelijke diagnose zoodra de kwaal niet het gevolg is van een lokaal gebrek, maar van een ziekte toestand van meer algemeenen aard? Bekend is de groote rol, die het tanden krijgen bij de ziekte der kinderen speelt. Behooren deze tandziekten tot het gebied van den tandmeester?”

Behalve deze algemeene beschouwingen werd door de Commissie van onderzoek aan de verschillende artikelen nog enkele beschouwingen vastgeknoopt. Zoo wezen enkele leden op eene zinsnede voorkomende in de memorie van toelichting met betrekking tot Art. 1. „Enkele punten van dit programma (duitsche) schijnen voor het hier beoogde doel overbodig:

b. v. *de vervaardiging van kunsttanden.*" *) Zij (de leden konden dit alleen toegeven, *"mits onder vervaardiging niet worde begrepen het inzetten, slechts door de vaststelling van het programma in de wet* *) erlangt men den waarborg, dat zij nog te veel, nog te weinig zal bevatten."

Over den eed (Art. 4) werd nog opgemerkt dat men niet inzag "welke geheimen aan een tandmeester als zoodanig kunnen worden toevertrouwd, ... andere leden oordeelden den eed voor de tandmeesters even noodig als voor de artsen. Men denke aan gevallen van syphilitischen aard, terwijl zelfs menigeen het dragen van een kunstgebit gaarne geheim gehouden ziet."

Aan dit voorloopig verslag is nog eene afzonderlijke nota van Dr. ROMBACH afkomstig, gevoegd. Daar zij voor ons doel niets gewichtigs bevat kunnen wij haar buiten bespreking laten.

Dat de minister het antwoord op de hier aangehaalde opmerkingen en vragen niet zou schuldig blijven, en die zal beantwoorden van het standpunt dat ZExc. bij de indiening van het ontwerp van wet had ingenomen, was te verwachten. In zijne Memorie van beantwoording worden allereerst de gevoelens van de verschillende geneeskundige ambtenaren over dit wetsontwerp en over het voorloopig verslag, kenbaar gemaakt, waaruit blijkt dat het meerendeel der ambtenaren tegen het breken met het principe van de wet van 1865 en bijgevolg tegen het openstellen van het verkrijgen eener afzonderlijke bevoegdheid tot uitoefening der tandheelkunst, gekant zijn. Een hunner uitte, met het oog op het technische gedeelte van de tandheelkunst de vrees "dat niet genoeg artsen zich aan het eigenaardig bedrijf van tandmeester zullen wijden en daarom later behoefte aan een afzonderlijken stand van tandmeesters zal ontstaan."

---

*) Ik cursiveer.

Een tweede spreekt zich in stelligen zin uit voor het beginsel waarop dit ontwerp van wet rust en acht de wederinvoering van een afzonderlijken stand van tandarts nuttig en noodig. En de minister sluit zich bij het oordeel der minderheid geheel en al aan, zich beroepende op de volgende overweging: „Het publiek heeft, wanneer het aan gebreken der tanden lijdt, behoefte aan tandartsen die grondig bekend zijn met de gebreken waaraan die organen kunnen lijden en de middelen tot herstel daarvan kennen en weten toe te passen. Het eischt van den tandarts goede, vlugge hulp, zooveel mogelijk zonder pijn. Om aan die eischen te kunnen voldoen, worden langdurige praktische oefening vereischt en boven alles de daarvoor te verkrijgen handigheid. Deze laatste kan men nooit of zeer zelden verwachten van den arts, die genoodzaakt is den geheelen loop der geneeskundige studiën, die langzamerhand eene verbazende omvang hebben verkregen, te volgen. Wat baat het den tandlijder of zijne geneesheer met groote scherpzinnigheid een saamgesteld lijden van het hart en de longen weet te herkennen of hij eene moeilijke verlossing met goede uitslag weet te termineeren, of de fijnste oogoperatiën kan uitvoeren, wanneer hij, bij gemis van oefening, den lijder niet zonder de hevigste pijn en met kans van verwonding van eene slechte kies weet te bevrijden of het *gemis van tanden niet door een juist passend kunstgebit* *) weet te vervangen.

„De ondervinding leert, dat vele tandmeesters dat wel kunnen, zonder daarom de geleerdheid te bezitten van den arts, die tot de uitoefening van de kunst in haren geheelen omvang bevoegd is.”

Na de overige opmerkingen, die in het voorloopig verslag voorkomen, nog te hebben beantwoord of wederlegd, dient de minister, tengevolge van die opmerkingen en vragen, nu

---

*) Ik cursiveer.

een gewijzigd wetsontwerp in, waarin het begrip „tandheelkunst” nader wordt bepaald en de vakken genoemd worden waarover het examen zal loopen.

Aan de artikelen gaan enkele opmerkingen en nadere verklaringen vooraf.

Onder Art. 1 wil de minister verstaan hebben, plaatselijke behandeling van ziekten der tanden, der tandkassen en van het tandvleesch. Dit schijnt ZExc. voldoende. Ziekten van andere deelen van den mond behooren niet tot het domein van den tandarts; maar het tandvleesch behoort daartoe wel. Ook zal het examen zich hoofdzakelijk bepalen tot de kennis der genoemde deelen in gezonden en zieken toestand, hare gezondheids- en geneesleer; en eindelijk tot de operatieve tandheelkunde en het *inzetten van kunsttanden en gebitten.* *)

Hieraan voegt de min. nog deze woorden. *„Geen tandmeester kan in den tegenwoordigen tijd op praktijk rekenen, wanneer hij de laatstgemelde kunst niet verstaat. Het schijnt daarom raadzaam het examen ook tot dit gedeelte van het vak uittestrekken.”* *)

Ziehier het gewijzigd ontwerp waarvan Art. 1 aldus wordt gelezen: 1)

Art. 1. Onverminderd de bevoegdheid van artsen tot uitoefening der tandheelkunst, waaronder verstaan wordt de plaatselijke behandeling van ziekten der tanden, der tandkassen en van het tandvleesch, kan de bevoegdheid tot uitoefening dier kunst afzonderlijk worden verkregen tengevolge van een examen in de tandheelkunst.

Dit examen loopt over de volgende vakken:

---

*) Ik cursiveer.

1) De artikels II, III, IV, V, VI, VIII, IX, X, doen hier niéts ter zake.

- a. de ontleedkunde van de tanden, de tandkassen en het tandvleesch ;
- b. de physiologie van deze deelen ;
- c. de gezondheids- ziekte- en geneesleer van deze deelen, daaronder begrepen de onderkenning der ziekten van de tanden, de tandkassen en het tandvleesch, waarvan de oorzaak algemeen is of in andere deelen zetelt ;
- d. de geneesmiddelleer en de recepteerkunde, voor zooveel noodig tot het voorschrijven van plaatselijke geneesmiddelen bij de sub. c. bedoelde ziekten ;
- e. de operatieve tandheelkunde en het *inzetten van kunst-tanden en gebitten.* *)

Art. 7. De tandmeester is bevoegd ziekten der tanden, der tandkassen en van het tandvleesch door het voorschrijven of aanwenden van plaatselijke middelen te behandelen.

Aanwending van algemeen gevoelloos makende middelen en het voorschrijven van inwendige geneesmiddelen, alsmede het afleveren van geneesmiddelen is hem verboden.

Vergelijken wij deze beide artikelen met die van het wetsontwerp, dan valt ons de groote verandering al dadelijk in 't oog.

Was het ontwerp vaag in bewoording en onduidelijk in het begrip tandheelkunde of wat onder „tandheelkunst” moet worden verstaan ; het gewijzigde laat geen twijfel meer toe, en, bijaldien nog eenige onzekerheid mocht bestaan, dan geeft de memorie van toelichting voldoende opheldering wat 's ministers bedoelingen zijn.

Niettemin, het bleek nog niet voldoende duidelijk te zijn want het tweede voorloopig verslag bevat weder enkele vragen en opmerkingen. Dezelfde bezwaren blijven gelden en de hoofdgrief blijft het breken met het principe van de wet van 1865 en verder, dat men met het invoeren van deze wet

---

*) Ik cursiveer.

van den tandmeester een onvolledig ontwikkeld persoon maakt.

Bij Art. 1 wordt gewezen dat met het oog op lett. e, de omschrijving onvolledig is, men wenschte hierbij te voegen het inzetten van kunststanden en gebitten.

Dit kan de Min. niet toegeven; dit schijnt hem overbodig op grond dat deze handeling op zich zelve niet als een deel der genees- of heekunde zou worden beschouwd.

Bovendien, de Min. blijft van oordeel — in antwoord op eene vraag opgenomen in het 2de voorloopig verslag — „dat wanneer het examen goed wordt afgenomen, de bij dit ontwerp van den tandmeester gevorderde kennis voldoende is. Omdat in het ontwerp geen overlegging wordt gevorderd van het bewijs van praktische oefening in de technische tandheelkundige handgrepen, meent de Minister dat dit zal moeten blijken bij het examen in de vakken genoemd onder letter e.

Ook merkt de Minister op — in aansluiting op een tegenwerping dat het thans voorgesteld examen niet afwijkt van vóór 1865 — „dat de voormalige provinciale commissiën hetzelfde programma voor de examens in de tandheelkunde volgden, dat de Regeering nu voorstelt, een dwaling is.” Voor de examens van tandmeester is nooit een programma vastgesteld en er werd *nooit geëxamineerd in de kunst van het inzetten van tanden en gebitten.*” *)

Uit het vorenstaande blijkt overvloedig dat het begrip „tandheelkunde” en wat onder de uitoefening van tandheelkunst moet worden verstaan allengs een duidelijken vorm heeft aangenomen. De werkzaamheden van de commissie van onderzoek zijn thans afgelopen en het wetsontwerp wordt nu der Tweede Kamer aangeboden en aan haar oordeel en beslissing onderworpen.

---

* Ik cursiveer.

In weerwil van de menigvuldige en gewichtige wijzigingen in het ontwerp reeds aangebracht; de Tweede Kamer bleek daarmede nog niet tevreden te kunnen zijn. De bezwaren in de voorloopige verslagen neergelegd en in de memoriën van antwoord weerlegd of daaraan tegemoet gekomen, worden hier opnieuw opgehaald; op duistere punten wordt gewezen en van den Min. worden afdoende en duidelijke antwoorden en verklaringen gevraagd.

De tegenstanders die het ontwerp van wet fel bestrijden zijn de Drs. ROMBACH (Brielle) en IDZERDA (Sneek), later sluit zich mr. KAPPEYNE VAN DE COPPELLO bij hen aan.

Als verdediger trad, naast de minister, Mr. GODEFROI (Amsterdam) op, en het is waarschijnlijk aan den laatste te danken dat de wet op de tandheelkunde haar beslag heeft gekregen.

In de discussiën die over dit onderwerp in de 2de Kamer worden gehouden, wordt de heer GODEFROI als de auctor intellectualis gekwalificeerd en inderdaad uit het pleidooi dat GODEFROI voor dit ontwerp houdt blijkt ten duidelijkste dat hij ten minste den stoot tot het indienen van dit ontwerp heeft gegeven.

De bestrijders plaatsen zich in hoofdzaak op het standpunt welke de wet van 1865 heeft ingenomen: en het is uit dezen hoek dat Dr. ROMBACH, die de discussiën opent, het ontwerp aanvalt er tevens bijvoegende dat het indienen van deze wet ontijdig moet worden genoemd.

Dr. IDZERDA sluit zich geheel hierbij aan en zegt dat de vrees die de minister koestert over een spoedig ontbreken van tandheilkundige hulp ongegrond is, mocht deze wet niet worden aangenomen.

Tegen de bezwaren door Drs. ROMBACH en IDZERDA in 't midden gebracht, n. m. dat men de tandheelkunst niet aan specialist-tandmeesters moet overlaten, want dat de a. s. artsen daarvoor beter berekend zijn voert de heer GODEFROI het volgende aan:

„Maar als dan een student in de medicijnen zich ook in de tandheelkunde beter zal kunnen oefenen, meent men dat iemand die een kapitaal van geld en tijd heeft besteed om de geneeskunst in haren ganschen omvang te leeren, zich als tandmeester zal nederzetten, of dat althans het getal van hen, die dit zullen doen, voldoende zal zijn om te voorzien in de behoefte aan tandheelkundige hulp, als de dentisten van vóór 1865 er niet meer zullen zijn? Enkele doctoren en artsen zullen het ook gaan uitoefenen, maar hun getal zal gering zijn.”

„Er bestaat eene speciale reden om dit te verwachten, die de geachte spreker uit Brielle heeft gevoeld, toen hij, zijne bij het Voorloopig Verslag gevoegde nota schreef, maar waarover hij heden, zoo ik meen, het stilzwijgen heeft bewaard. Het is deze, *dat bij de uitoefening der tandheelkunde, van het chirurgische element onafscheidelijk is het mechanische.* *)

„De geachte spreker zegt in zijne nota dat de tandwerktuigkunde, gelijk Prof. POLANO dat vak noemt, niet behoort tot de tandheelkunde en dat ieder die patent heeft, die tandwerktuigkunde kan uitoefenen.”

„In die meening zal de geachte spreker weinige medestanders hebben. Uit de polemiek die ik noemde 1) is juist gebleken, dat het gemis van onderwijs in het mechanische gedeelte als een verwijt gericht wordt tegen den Leidschen hoogleeraar in de chirurgie.”

„In Duitschland behoort, volgens het programma van 25 Dec. 1869, tot het examen in de tandheelkunde het geven van blijken van bekwaamheid in het vervaardigen van afzonderlijke kunststanden en van geheele gebitten,

---

*) Ik cursiveer.

1) Correspondentie tusschen medische oud-studenten en prof. POLANO gevoerd in de N. R. Courant 1875.

alsmede van het geheele technische gedeelte der tandheelkunde.”

„De kennis van het mechanische, van het technische gedeelte van het vak is dus wel degelijk een vereischte. Een tandmeester die met de chirurgische praktijk niet vereenigt de uitoefening ook van het mechanische, van het technische gedeelte der kunst, kan onmogelijk op eene degelijke praktijk rekenen. En in de brochure getiteld „Een Woord over de Tandheelkunst,” geschreven onder den pseudoniem van HERODOTUS, vindt ik de onafscheidelijkheid van de beide deelen der tandheelkunst duidelijk aangetoond. Zij leert toch, dat zelfs, als de tandmeester aan een technicus het maken van kunsttanden toevertrouwt, hij toch altijd zelf met de fabricatie moet bekend zijn, omdat hij het is, die behoort te weten hoe zij moeten zijn, om met goed gevolg in den mond van den lijder te worden geplaatst. Ieder dan ook, die eenige ondervinding heeft van de wijze, hoe het bij die bewerking toegaat, weet dat het een van het ander onafscheidelijk is.” . . . . Die opleiding (mechanische) kan alleen elders bekomen worden; bekwame tandmeesters zullen alleen in staat zijn anderen in het technische deel van het vak op te leiden.” . . . .

Hierop repliceert Dr. ROMBACH met de volgende opmerking. „Eindelijk iets over de mechanische elementen der tandheelkunst. De heer GODEFROI heeft willen beweren, dat men om tandmeester te kunnen zijn, zelf gebitten moet kunnen vervaardigen. Is dat juist? De schrijver van het boekje dat meermalen is aangehaald „Een Woord over Tandheelkunst” denkt er zoo niet over. De tandmeester moet er het denkbeeld van hebben en een afgietsel van de ziekelijke deelen kunnen nemen, maar dat is geheel iets anders dan het vervaardigen van kunstgebitten. Er is geen bezwaar in dat hij het kan, maar het is evenmin noodig dat hij een kunstgebit kunne vervaardigen, als dat de heilkundige een

breukband kunne maken. Te kunnen beoordeelen of het instrument geschikt is, dat is de wetenschap van den arts; van de mechanische vervaardiging kan hij zich vrijhouden." De heer GODEFROI beantwoordt den vorigen spreker met erop te wijzen dat hij nu teruggekomen is op een punt, "niet in zijn eerste rede, maar in zijne nota besproken, dat name-lijk het maken van tanden even vreemd is aan de tand-heelkunde als het maken van breukbanden aan de heelkunde. Maar in het duitsche programma, waarop ik gewezen heb, wordt toch zeer duidelijk gevorderd het geven van blijken van ervarenheid niet alleen in het inzetten, maar ook in het vervaardigen van "einzelne" kunsttanden en van ge-heel gebitten . . . . Een tandmeester moet, *WIL MEN DE KWAKZALVERIJ NIET OP DE SCHROOMELIJKSTE WIJZE IN DE HAND WERKEN, WANNEER HIJ KUNSTTANDEN INZET, OOK WETEN HOE ZIJ GEMAAKT MOETEN WORDEN.*"*)

Naar aanleiding van het gesprokene zoowel door den heer ROMBACH als den heer GODEFROI brengt Dr. IDZERDA het volgende in het midden:

"Een enkel woord heeft de heer ROMBACH reeds gesproken over het maken en inzetten van kunstgebitten. De heer GODEFROI meent dat dit behoort tot de tandheelkunde en dat iemand, die geen tandheelkundige is, daartoe niet bevoegd is. Dit is onjuist. Het maken van kunstgebitten is een zuiver mechanisch werk, waartoe een ieder gerechtigd is, evenals tot het maken van kunstbeenen, het slijpen van brilleglazen enz. Bij beschikking van den min. v. Binn. Zaken van 1871 is uitdrukkelijk bepaald dat het maken en inzetten van kunstgebitten niet is uitoefening der geneeskunde.

Wij hebben tot nu toe slechts tegenwerpingen vernomen die van een zuiver medisch standpunt zijn opgeworpen, geen enkele van juridische zijde hebben wij gehoord. Het is weliswaar maar een vraag die door den heer KAPPEYNE VAN

DE COPPELLO wordt gedaan, doch die voor ons niet onbelangrijk is, daar zij indirekt een antwoord verlangt op de vraag die wij in den aanvang hebben gesteld.

De heer KAPPEYNE VAN DE COPPELLO richt zijne vraag aan den heer GODEFROI en doet den afgevaardigde van Amsterdam opmerken, dat hem bekend is „hoeveel moeite de rechter reeds heeft in de overweging wat behoort tot de uitoefening der geneeskunde; bijv. het vervaardigen van *rateliers* wordt daartoe niet gerekend, *maar behoort nu het inzetten dier rateliers daartoe wel?* *) Eene moeilijke quaestie ter beslissing. Hoe zal het zijn als de rechter heeft te beslissen of hij, die bevoegd is tot het uitoefenen der tandheelkunde, is getreden op het gebied der algemeen geneeskunde?”

Wij zullen de algemeene besprekingen besluiten met de aanhaling van de verdediging van dit ontwerp van wet door den min. van Binn. Zaken den heer HEEMSKERK.

„De geachte afgevaardigde uit Sneek sprak over het mechanische gedeelte en zeide zeer terecht, dat het vervaardigen van kunstgebitten en zelfs het aanpassen daarvan geen uitoefening van de geneeskunst was. Neen, maar ik kies het standpunt van den patient, en vraag den geachten spreker hoe hij dan de zaak eigenlijk regelen wil?”

„Zullen er dan altijd twee menschen bij te pas komen, de een die voorschrijft, de ander die uitvoert? *De beide zaken staan in zóó nauw verband, dat ze niet kunnen gescheiden worden.* *)

. . . . „De mond van een patient is zoo gecompliceerd, dat iedere mond eene verschillende kunstbewerking vordert. Wanneer aan een gebit *ook maar het allerminste hapert, zal het lijden natuurlijk verergeren in plaats van verbeteren. Het is dus in het belang van den patient dat deze twee zaken*

---

*) Ik cursiveer.

niet gescheiden worden. *) Dit maakt het juist onmogelijk voor den praktiseerenden arts, om de tandheelkunde te beoefenen, omdat dit mechanisch gedeelte veel tijd vordert." Dezelfde opmerking vindt men eenigszins anders voorgegedragen in de niet onaardige correspondentie tusschen twee medische oud-studenten met prof. POLANO, waarin gesproken wordt over de tandheelkunde."

..... "Tandwerktuigkunde," een nieuw woord en een prachtig denkbeeld, dat meenigeen zal doen glimlachen. Wij vernemen, dat alles, wat aan onze tanden kan gedaan worden, om ze te behouden of te vervangen, is tandwerktuigkunde; alleen de extractie of tandtrekkunde schijnt een onderdeel der chirurgie te zijn. Vraagt gij aan den aanstaanden oogarts, of hij lenzen heeft leeren gebruiken, met den oogspiegel omgaan, de instrumenten voor staaroperatiën kent en weet te hanteeren, een kunstoog weet te plaatsen, dan antwoordt hij u dat alleen de extirpatie van den oogbol tot de oogheelkunde behoort: de rest is oogwerktuigkunde."

Tot zooverre de discussiën in de Tweede Kamer. We merken hierbij op dat behoudens enkele kleine wijzingen hoofdzakelijk de redactie der artikelen betreffende dit ontwerp met 45 tegen 22 stemmen werd aangenomen.

Een ieder die met aandacht de hierboven aangehaalde discussiën en de over het wetsontwerp gewisselde stukken heeft gevolgd, zal het nu niet moeilijk vallen een antwoord te geven op de in den aanhef van dit opstel gestelde vraag

Wij hebben althans getracht, en hopen daarin ook te zijn geslaagd, aan te toonen hoe het begrip van wat onder tandheelkunst moet worden verstaan, langzamerhand vorm heeft gekregen en evenzoo, dat waar in het eerst van het inzetten van kunststanden geen sprake was, men van liever-

---

*) Ik cursiveer.

lede tot de overtuiging is gekomen dat dit een prerogatief is dat uitsluitend den tandheeskundige toebehoort.

Vandaar dan ook dat er op aangedrongen is — en de minister is voor dien aandrang gezwicht — dat de kennis van het inzetten van kunsttanden als eene voorwaarde, als eene vereischte, in het programma van het examen worde opgenomen. Bovendien. De minister heeft er zelf op gewezen, dat in de wet van 1818, waaronder alle tandmeesters die vóór 1865 hun examen hebben afgelegd, van het inzetten van kunsttanden geen sprake is geweest, dat er zelfs geen programma bestond waarnaar de examens werden afgenomen. En in de gevoerde discussiën betoogt de minister met klem van woorden dat het inzetten van kunsttanden niet van het chirurgisch gedeelte van de tandheeskunst te scheiden is.

Behoeven wij hierop verder in te gaan? Wij gelooven het niet.

Gedachtig aan het spreekwoord „Qui trop embrasse, mal étreint” onthouden wij ons van eenig commentaar, alleen voegen wij, volledigheidshalve, aan dit opstel een aanhang waarin is opgenomen:

1°. De wet op de tandheeskunst zooals zij na de wijziging die zij in 1892 heeft ondergaan, thans luidt;

2°. Eenige arresten en uitspraken van den Hoogen Raad en enkele Rechtbanken.

JOHN. E. GREVERS.

